

Špela Golobič
Zavod Muzikator

KULTURNA VZGOJA NA PODROČJU GLASBENE UMETNOSTI V OSREDNJIH SLOVENSКИH GLASBENIH INSTITUCIJAH

Pregledni znanstveni članek/ Review Article

Izvleček

Kulturna vzgoja na področju glasbene umetnosti predstavlja most med formalnimi in neformalnimi oblikami glasbenega učenja in izobraževanja. Odvija se tako v osnovnih, glasbenih in nekaterih srednjih šolah kot tudi v kulturnih ustanovah, otroci in mladi pa imajo ob tem številne možnosti glasbenega udejstvovanja. Prispevek obravnava oblike glasbeno-izobraževalnih programov osrednjih slovenskih glasbenih institucij, ki otrokom in mladim omogočajo neposreden stik z glasbeno umetnostjo. Osvetljena je vloga društev Glasbena mladina Slovenije in Glasbena mladina ljubljanska, ki s svojimi glasbeno-izobraževalnimi programi bogatita pouk glasbe v osnovnih in srednjih šolah. Partnersko sodelovanje med kulturnimi in vzgojno-izobraževalnimi ustanovami omogoča otrokom in mladim dostop do glasbene umetnosti in bistveno prispeva k vzgoji novih generacij koncertnih poslušalcev.

Ključne besede: kulturno-umetnostna vzgoja, glasbena umetnost, glasbeno-izobraževalni programi, simfonične matineeje, simfonični orkester.

Abstract

Cultural Education in the Field of Music in Slovenian Principal Musical Foundations

Cultural education in the field of music serves as a bridge between formal and informal music education. Cultural education is delivered in primary school, music school and some secondary schools as well as in cultural institutions. In addition, there are many possibilities for children to participate in musical activities. The article discusses the forms of music education programmes in central Slovenian music institutions, which enable children and adolescents a direct contact with music. It highlights the role of Jeunesses Musicales Slovenia and Ljubljana Musical Youth, which offer music education programmes that enrich formal education in primary and secondary school. Collaboration between cultural and educational institutions gives children and adolescents access to music and greatly contributes to the education of the new generation of concertgoers.

Keywords: arts and cultural education, musical art, music education programs, symphony matinees, symphony orchestra

Uvod

Kulturno-umetnostna vzgoja je dokaj novo, vendar zelo hitro razvijajoče področje, ki se nahaja na presečišču vzgojno-izobraževalnega, kulturnega in znanstvenega sektorja. V slovenski kulturni politiki je prvič opredeljena v *Nacionalnem programu za kulturo 2004–2007* (2004), na področju vzgoje in izobraževanja pa jo opredeljujejo in utemljujejo *Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju* (2009).¹ Kulturno-umetnostna vzgoja je dvodimenzionalna, saj vključuje dva komplementarna vidika, in sicer vidik sprejemanja umetnosti in ustvarjalni oziroma produktivni vidik. Na specifičnem področju glasbene umetnosti to pomeni, da po eni strani otroci in mladi nastopajo v vlogi poslušalcev, po drugi strani pa so aktivno vključeni v glasbene dejavnosti. V vlogi poslušalcev se lahko otroci in mladi udeležijo koncertov, ki jih za šolsko populacijo pripravljajo osrednje slovenske glasbene ustanove. To največkrat poteka v okviru kulturnih dni, ki jih organizirajo vzgojno-izobraževalni zavodi. Aktivno pa otroci in mladi sodelujejo v glasbenih dejavnostih pri pouku glasbene vzgoje, pri izbirnih vsebinah, povezanih z glasbo, pri interesnih dejavnostih ter v glasbenem šolstvu. Na podlagi sodobnih učnih pristopov se učna okolja širijo iz šolskih prostorov v avtentične prostore za doživljanje glasbe, kot so koncertne dvorane, operne hiše, gledališča in druga koncertna prizorišča, pri tem pa se vzpostavljajo pomembni procesi socializacije posameznika z raznovrstno glasbo in zvočnim okoljem.

V prispevku so predstavljena teoretična izhodišča kulturno-umetnostne vzgoje ter programi in projekti, ki na nacionalni ravni povezujejo kulturne in vzgojno-izobraževalne zavode. Prikazane so stične točke, ki povezujejo šolajočo populacijo z glasbeno umetnostjo ter glasbeno-izobraževalni programi, ki jih osrednje slovenske glasbene institucije namenjajo šolski populaciji. Izhajamo iz predpostavke, da ima šolajoča populacija številne možnosti glasbenega udejstvovanja in da osrednje slovenske glasbene institucije kontinuirano izvajajo glasbeno-izobraževalne programe namenjene šolajoči populaciji.

Nacionalni dokumenti in raziskave s področja kulturno-umetnostne vzgoje

V Sloveniji je bila leta 2003 izvedena prva raziskava, ki se nanaša na širši okvir kulturne vzgoje. Raziskovalki Majda Hrženjak in Valerija Vendramin sta izhajali iz predpostavke, da je kulturna vzgoja v Sloveniji nedomišljeno in neartikulirano področje in da dejavnosti kulturne vzgoje tako v izobraževalni kot kulturni sferi niso ustrezno sistemsko umeščene, spodbujane in osmišljene.² V nadaljevanju so našete raziskave in dokumenti s področja kulturno-umetnostne vzgoje, podrobneje pa je predstavljen pomemben nacionalni

1 *Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju* je pripravila Razširjena medpredmetna skupina za kulturno vzgojo, imenovana na Zavodu RS za šolstvo leta 2008, ki jo sestavlja 19 strokovnjakov z različnih področij vzgoje in izobraževanja ter kulture. Ta strateški dokument so spomladi 2009 potrdili in sprejeli vsi trije strokovni sveti v vzgoji in izobraževanju.

2 Prvo raziskavo s področja kulturne vzgoje v Sloveniji z naslovom *Kulturna vzgoja skozi otroško literaturo* (2003) je izvedel Mirovni inštitut, financirali pa sta jo Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, danes Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

dokument *Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju* (2009).

Nacionalne raziskave in dokumenti s področja kulturno-umetnostne vzgoje:

Kulturna vzgoja skozi otroško literaturo (2003)

Kulturna vzgoja: evalvacijska študija (2004)

Kulturna vzgoja: dostopnost kulture ter povezovanje med kulturo in izobraževanjem – iskanje konceptualnih in sistemskih rešitev (2005)

Kulturna vzgoja – povezovanje med kulturo in izobraževanjem ter dostopnost kulture za otroke in mladino (2006)

Učinki načrtno kulturne vzgoje na kulturno dejavnost učencev v osnovnih šolah (2009)

Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju (2009)

Kulturno-umetnostna vzgoja: priročnik s primeri dobre prakse iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol (2011)

Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju (2009; v nadaljevanju *Nacionalne smernice*) bistveno prispevajo k poenotenju pojmovanja in razumevanja koncepta kulturno-umetnostne vzgoje. Dokument izpostavlja pomen kulturno-umetnostne vzgoje in njenega načrtnega razvoja, opredeljuje pojem kulturno-umetnostne vzgoje in samo pojmovanje ter definira cilje in načela kulturno-umetnostne vzgoje. Poleg tega *Nacionalne smernice* pojasnjujejo in ozaveščajo vlogo kulturno-umetnostne vzgoje pri izboljševanju kakovosti izobraževanja in razvijanju posameznikove ustvarjalnosti ter poudarjajo pomen umetnosti in kulture za družbo 21. stoletja. Dokument temelji na nekaterih pomembnih slovenskih in tujih dokumentih s področja kulturno-umetnostne vzgoje, in sicer na *Nacionalnem programu za kulturo 2004–2007* (2004), *Nacionalnem programu za kulturo 2008–2011* (2008) ter na Unescovem dokumentu *Road map for arts education* (2006).³ *Nacionalne smernice* poudarjajo, da je bistvo sodobne kulturno-umetnostne vzgoje njena kroskurikularnost in vpetost v vsa področja dejavnosti, učne predmete in druge šolske dejavnosti. Kulturna vzgoja predstavlja temelj za posameznikov ustvarjalni odnos do kulture ter razumevanje njenega pomena za razvoj človeške družbe. Poleg tega so v dokumentu naštetih številni pozitivni učinki kulturno-umetnostne vzgoje na otroke, mlade in na celotno družbo. V dokumentu predstavljeni cilji kulturno-umetnostne vzgoje se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo s cilji učnega načrta za glasbeno umetnost v osnovnošolskem izobraževanju.

3 *Road map for Arts education* (UNESCO 2006) sodi med najpomembnejše dokumente na področju kulturno-umetnostne vzgoje. Nastal je na podlagi mednarodne konference o kulturno-umetnostni vzgoji v izobraževanju, ki je potekala leta 2006 v Lizboni. Pri pripravi in izvedbi konference so pomembno sodelovale tudi tri največje svetovne nevladne organizacije s področja umetnosti, in sicer InSEA za likovno umetnost (International Society for Education Through Art), ISME za glasbo (International Society for Music Education) in IDEA za gledališče (International Drama and Theatre Education Association).

Učni načrt za glasbeno umetnost v programu osnovnošolskega izobraževanja

Glasbena umetnost je obvezni predmet v celotni vertikalni osnovnošolskega izobraževanja. V prvem triletju obsega dve šolski uri na teden, v četrtem in petem razredu uro in pol, v šestem, sedmem, osmem in devetem razredu pa eno šolsko uro na teden. Glasba v šoli dopolnjuje kulturno in socialno življenje, sooblikuje zdravo zvočno okolje, pri otrocih in mladih pa spodbuja samodisciplino, kritičnost, ustvarjalnost, estetsko občutljivost, umetniško izražanje ter sodelovanje v ožjem in širšem družbenem okolju. Učni načrt opredeljuje glasbo kot obliko komunikacije, ki vpliva na občutja, misli in delovanje, zato učenci potrebujejo glasbene izkušnje izvajanja, ustvarjanja in poslušanja, saj je prav stik z njenimi vrednotami temelj za razumevanje glasbenih pojavov in pojmov. Navaja tudi, da glasbena vzgoja ponuja učencem temeljne izkušnje za aktivno in selektivno poslušanje glasbe v medijih in na prireditvah. Pouk glasbe v šoli z interakcijo ustvarjanja in izvajanja učence spodbuja k sodelovanju v pevskih zborih, drugih glasbenih skupinah in dejavnostih, jih motivira za vseživljenjsko učenje ter dopolnjuje kulturno in socialno življenje na šoli (*Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja*, 2011).

Učni načrt je zasnovan odprto in zato učitelju ponuja možnost fleksibilnega načrtovanja na izvedbeni, vsebinski in organizacijski ravni. Učitelju je s tem zaupana večja avtonomnost pa tudi večja odgovornost za kvalitetno izvajanje glasbene vzgoje v okviru pouka in v širšem okviru kulturno-umetnostne vzgoje. Strokovnjaki (Pečjak idr., 2009, Sicherl Kafol idr., 2015) ugotavljajo, da je prav kompetenten učitelj ključni dejavnik uspešnega izvajanja glasbene vzgoje kot samostojne discipline in v okviru kulturno-umetnostne vzgoje. Poleg tega so prepričani, da le glasbeno razvit učitelj, ki je pripravljen sprejeti, usvojiti in izvajati strokovno-didaktične posebnosti področja, kakovostno uresničuje cilje glasbene vzgoje. Poleg načrtovanja pouka mora učitelj poznati tudi možnosti medpredmetnega povezovanja in umeščanja pluralnosti glasbene kulture v obvezni in razširjeni šolski program. Borota (2008) pa opozarja, da mora glasbeni pedagog poleg možnosti umeščanja glasbe v šolski prostor v okviru vzgojnega načrta šole, interesnih dejavnosti, izbirnih predmetov, kulturnih dni, ustvarjalnega preživljanja prostega časa, projektov in natečajev, ob tem vedno znova vzpostavljati partnerske povezave z umetniškimi ustanovami in glasbeniki.

Izbirni predmeti in interesne dejavnosti povezani z glasbo

Z glasbo so v osnovni šoli povezani štirje izbirni predmeti, in sicer enoletni predmet Ansambelska igra, Glasbena dela in Glasbeni projekt ter triletni ali krajši predmet Klaviatura in računalnik. Temeljni namen izbirnih glasbenih predmetov je aktivno glasbeno udejstvovanje, uresničevanje interesov za glasbeno umetnost in kulturo, vzbujanje veselja in pozitivnih čustev do glasbe ter spodbujanje k trajnemu sodelovanju v glasbeni kulturi (*Učni načrt. Izbirni predmet. Program osnovna šola. Ansambelska igra, Glasbena dela, Glasbeni projekt*, 2004). Poleg tega tudi neobvezni izbirni predmet Umetnost vključuje z glasbeno umetnostjo povezane vsebine (*Učni načrt. Neobvezni izbirni predmet. Program osnovna šola. Umetnost*, 2013). S kulturno-umetnostno vzgojo se neposredno povezujejo predmeti Glasbena dela, Glasbeni projekt in Umetnost. Učenci,

ki obiskujejo glasbeno šolo, lahko to vrsto glasbenega udejstvovanja uveljavljajo kot izbirni predmet.

Najbolj razširjena interesna dejavnost na področju glasbe v osnovni šoli je pevski zbor, ki pomembno soustvarja kulturno življenje na šoli. Učencem sodelovanje v pevskem zboru omogoča kakovostno množično muziciranje, estetsko doživljanje ter kvalitetno preživljanje prostega časa. Poleg tega se pri zborovskem petju razvijajo posameznikove sposobnosti, spretnosti in znanja, ki pevce usposabljaajo za skupinsko glasbeno umetniško poustvarjanje ter jih usmerjajo v sprejemanje, doživljanje in izražanje muzikalnosti (*Razširjeni program osnovnošolskega izobraževanja. Pevski zbor*, 2003).

Dnevi dejavnosti so del obveznega programa osnovne šole, ki poteka po letnem delovnem načrtu šole. V okviru dnevov dejavnosti se medpredmetno povezujejo discipline in predmetna področja, vključena v predmetnik šole. Cilji dnevov dejavnosti so omogočiti učencem utrjevanje in povezovanje pri posameznih predmetih pridobljenega znanja ter nadgradnja tega znanja s praktičnim učenjem v kontekstu medsebojnega sodelovanja in odzivanja na aktualne dogodke v ožjem in širšem družbenem okolju (Dnevi dejavnosti, 1998). Obisk koncerta ali glasbenega dogodka šole najpogosteje organizirajo v okviru kulturnih dni, ki se načrtujejo in izvajajo v sklopu dnevov dejavnosti. V prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju so predpisani štirje kulturni dnevi v posameznem šolskem letu, v drugem in tretjem triletju pa trije.

Glasbeno šolstvo

Izobraževalni programi, ki se izvajajo v glasbenih šolah, zajemajo predšolsko glasbeno vzgojo, glasbeno in plesno pripravnico ter glasbeni in plesni program. Pouk instrumentov in petja poteka individualno, pouk drugih predmetov pa skupinsko, poleg tega je za glasbene šole obvezujoče, da izvajajo tudi orkestre. Osnovni cilji izobraževanja v glasbeni šoli so odkrivanje in razvijanje glasbene in plesne nadarjenosti, sooblikovanje osebnosti, doseganje ustreznega znanja in pridobivanje izkušenj za začetek delovanja v ljubiteljskih instrumentalnih ansamblih, orkestrih, pevskih zborih ter plesnih skupinah, pridobivanje znanja za nadaljnje glasbeno in plesno izobraževanje, omogočanje umetniškega doživljanja in izražanja ter omogočanje osebnostnega razvoja učencev v skladu z njihovimi sposobnostmi in zakonitostmi razvoja (Zakon o glasbenih šolah, 2000, 2006). Lešnik (2009) ugotavlja, da si učenci, ki obiskujejo glasbeno šolo, želijo več glasbenega izobraževanja v osnovni šoli kot tisti, ki glasbene šole ne obiskujejo. Zato se učenci, ki obiskujejo glasbeno šolo, v večjem številu udeležujejo glasbenega krožka in pevskega zbora, poleg tega imajo večjo željo po glasbenem poustvarjanju.

Koncertna ponudba za mlade poslušalce v Sloveniji

Umetniški programi za mladino pri nas potekajo že od leta 1920, ko je Orkestralno društvo Glasbene matice začelo izvajati komentirane mladinske koncerte. Koncerti so bili tematsko zaokroženi, uvodnemu predavanju je sledil glasbeni del, na katerem so nastopili znani slovenski in tudi tuji glasbeniki (Šramel Vučina, 2010). Na komentiranih koncertih je komentator mladim poslušalcem pojasnjeval glasbene pojme, glasbene oblike, anekdote o skladateljih in misli skladateljev o svojih opusih. Namen komentiranih

koncertov pa je bil pri mladih poslušalcih vzbuditi zanimanje za študij glasbe ali za aktivno poslušanje glasbe (Budkovič, 1995). Tudi danes, skoraj sto let kasneje, ostaja temeljni namen kulturno-umetnostne vzgoje isti. Umetnost približuje mladim, povezuje kulturne in vzgojno-izobraževalne ustanove ter pri posamezniku vzbuja željo in potrebo po kulturnem udejstvovanju in lastnem umetniškem izražanju. V nadaljevanju so predstavljeni izobraževalni programi osrednjih slovenskih glasbenih institucij in društev, ki so namenjeni šolski populaciji.

Cankarjev dom

Cankarjev dom je osrednji slovenski kulturni hram in se ponaša z več dvoranami, med katerimi je tudi Gallusova dvorana, ki je največja koncertna dvorana v Sloveniji. Zgrajen je bil leta 1982 in od takrat v njem redno potekajo koncerti simfoničnih orkestrów in operne predstave (Golobič, 2016). Cankarjev dom ponuja otrokom in mladim bogat kulturno-umetniški program s številnimi predstavami in kulturnimi prireditvami, ki se jih otroci in mladi lahko udeležijo v organizaciji šol ali v lastni organizaciji. Predstave nastajajo v produkciji Cankarjevega doma ali pa v koprodukciji z drugimi producenti. Iz programske ponudbe Cankarjevega doma je razvidno, da ima kulturna vzgoja pomembno mesto. V koncertni sezoni 2019/2020 je v ponudbi 41 kulturno-vzgojnih programov za otroke in mlade. Poleg tega so mladi generaciji namenjeni trije abonmaji, in sicer Moj prvi abonma, Ivan in Cankar. V Cankarjevem domu poteka tudi Kulturni bazar, Slovenski knjižni sejem, Koncertni cikel Mladi mladim ter mladinski festivali, ki vključujejo različne zvrsti umetnosti (Festival zlata paličica, Kinobalon, Pripovedovalski festival in Transgeneracije). Tudi glasbeno-izobraževalni programi Glasbene mladine Slovenije in Glasbene mladine ljubljanske, ki jih izvajajo slovenski poklicni orkestri, potekajo v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma (Cankarjev dom, 2019).

Simfonični orkester RTV Slovenija

Radijski orkester je bil ustanovljen leta 1928 z imenom Orkester radia Ljubljane, in sicer istega leta, kot je začel oddajati Radio Ljubljana. Radio Ljubljana je že ob samem začetku predvajanja prevzel kulturno-vzgojno vlogo, saj so bile na sporedu otroške in mladinske ure namenjene razvedrilu najmlajših poslušalcev. Na podlagi mladinskih ur so se razvile vzgojno-izobraževalne oddaje za mlade, imenovane šolski radio, ki so ga uporabljali kot pripomoček za potrebe šolskega pouka. Vsebinsko bogate glasbene oddaje so pripomogle k boljši kvaliteti pouka, saj so poleg podatkov o glasbeni zgodovini, oblikoslovju in instrumentih, vključevale predvajanje zvočnih posnetkov domače in tuje glasbene literature. Radio Ljubljana je bil še posebej dobrodošel pri mladih s podeželja, ki niso imeli možnosti izobraževanja in kulturnega udejstvovanja. Z izobraževalno dejavnostjo se je Radio Ljubljana dejavno vključil med razširjevalce slovenske kulture, prispeval je k nadaljnjemu razvoju slovenskega šolstva in pustil pomemben pečat v vzgoji in izobraževanju (Šarec, 2005). V okviru RTV Slovenija od leta 1957 nepretrgoma delujeta tudi otroški in mladinski pevski zbor, v katera je bilo v vseh teh letih vključenih veliko število otrok in mladih. Osrednje poslanstvo obeh zborov pa je poustvarjanje in snemanje skladb slovenskih skladateljev in glasbe za otroke (Koter, 2012).

S koncertno dejavnostjo namenjeno mladim poslušalcem je Orkester Radia Ljubljana začel leta 1955, ko so bili nekateri popoldanski koncert namenjeni mladim poslušalcem, večerni koncerti pa ostalemu občinstvu. Leta 1957 je orkester začel sodelovanje z Akademijo za glasbo v Ljubljani in od takrat redno izvaja simfonične koncerte s študenti Akademije za glasbo in nagrajenci glasbenih tekmovanj. Od leta 1987 orkester izvaja mladinske simfonične koncerte v sodelovanju z Glasbeno mladino ljubljansko, lastnih programov pa ne ustvarja. Radio Slovenija posname tudi številne koncerte in jih nato predvaja na 3. programu Radia Slovenija – programu Ars. Tudi nekatere glasbeno-izobraževalne programe, ki jih Glasbena mladina ljubljanska izvaja v sodelovanju s slovenskimi profesionalnimi orkestri, posname Televizija Slovenija in jih kasneje predvaja na svojih televizijskih programih. S tem so kvalitetni koncerti odličnih mladih glasbenikov in komentirani koncerti osrednjih slovenskih poklicnih orkestrrov dostopni najširšemu krogu poslušalcev (Golobič, 2016).

Slovenska filharmonija

Orkester Slovenske filharmonije izvaja koncerte, namenjene mladim poslušalcem, že od prve koncertne sezone v letih 1947/1948 (Kuret, 2008). Orkester vsa leta redno izvaja mladinske koncerte v sodelovanju z Glasbeno mladino Slovenije in s tem kontinuirano izvaja kulturno-vzgojne programe namenjene mladim poslušalcem. Poleg tega Orkester Slovenske filharmonije redno izvaja koncerte z nadarjenimi mladimi glasbeniki, ki jim nudi možnost koncertiranja s profesionalnim orkestrom (Golobič, 2016). Slovenska filharmonija je v koncertni sezoni 2015/2016 uvedla Študentski abonma, v koncertni sezoni 2018/2019 pa Družinski abonma, namenjen najmlajšim poslušalcem in njihovim družinam. V koncertni sezoni 2019/2020 cikel družinskih koncertov vključuje 10 sobotnih popoldanskih koncertov (Slovenska filharmonija, 2019).

SNG Opera in balet Ljubljana

Orkester narodnega gledališča (danes orkester SNG Opera in balet Ljubljana) je prvi koncert za mlade poslušalce priredil leta 1924, glavni namen matinejskih koncertov pa je bil populariziranje orkestrske glasbe. Leta 1943 je bil uveden Operni studio, ki je deloval na ljubljanski glasbeni akademiji, njegov namen pa je bil na glasbene odre uvesti novo generacijo pevcev (Grdina, 2002). SNG Opera in balet Ljubljana redno izvaja operne in baletne predstave, ki so namenjene otrokom in mladim, mladinske operne in baletne predstave pa redno obiskujejo slovenske osnovne in srednje šole. Med abonmaji, ki jih SNG Opera in balet Ljubljana ponuja mlajšemu občinstvu, sta *Študentski* in *Družinski abonma*. V koncertni sezoni 2019/2020 so na programu za šolske skupine in mlajše občinstvo 4 operne in 5 baletnih predstav (SNG Opera in balet Ljubljana, 2019).

SNG Maribor

Sodelovanje SNG Maribor z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami sega v sezono 1931/1932, ko je mariborska opera izvedla opereto *Če se ljubita dva srednješolca* S. Haasa v sodelovanju s Klasično gimnazijo Maribor. Poleg tega so se v mariborski operi uspešno spopadali z izzivi opere za mladino, saj je bila že v sezoni 1958/1959 na sporedu Humperdinckova pravljica Janko in Metka, v sezoni 1960/1961 pa glasbena pravljica S. Prokofjeva Peter in volk (Lunić, 2012). SNG Maribor v današnjem času namenja otrokom in mladim bogato glasbeno-gledališko ponudbo, predstavljeno v publikaciji namenjeni vrtcem, osnovnim in srednjim šolam. Ponudba vključuje primerno skrajšane predstave, ki so opremljene z zabavnimi in poučnimi komentarji. Poleg tega SNG Maribor otrokom in mladim nudi tudi otroške in študentske abonmaje, ki vključujejo gledališke, operne in baletne predstave. V koncertni sezoni 2019/2020 kulturno-vzgojna ponudba vključuje 17 različnih programov za otroke in mlade (SNG Maribor, 2019).

Glasbena mladina Slovenije

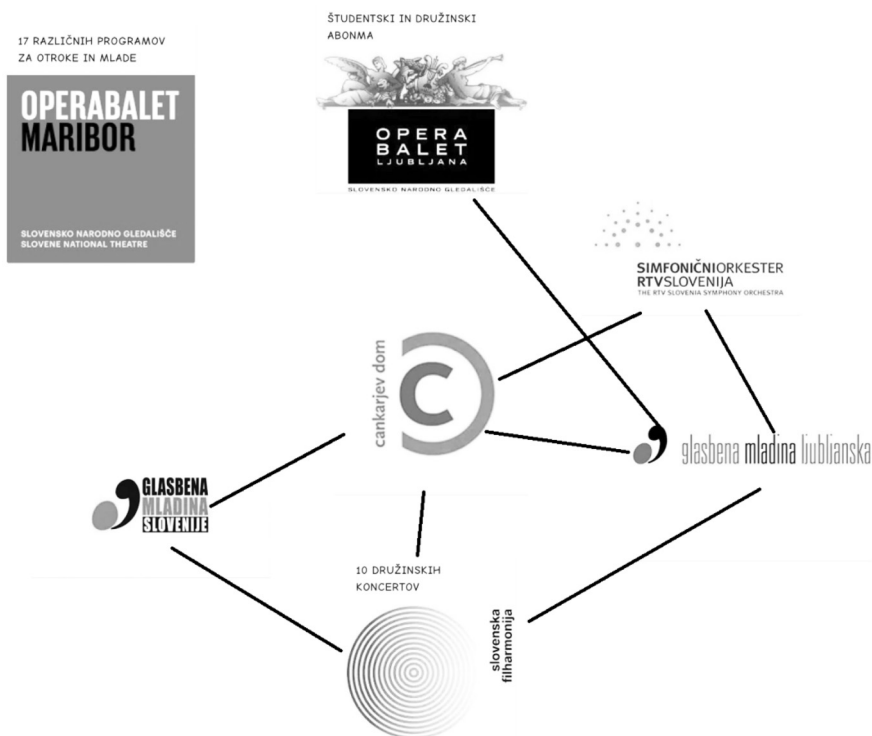
Osrednji slovenski društvi, ki se ukvarjata z vzgojo mladih poslušalcev sta Glasbena mladina Slovenije in Glasbena mladina ljubljanska. Glasbeno-izobraževalni programi, ki jih izvajata v sodelovanju z osrednjimi slovenskimi glasbenimi in kulturnimi ustanovami, imajo osnovni namen mladim približati glasbeno umetnost, v njih vzbuditi potrebo po obiskovanju koncertov in na ta način vzgajati nove generacije koncertnih poslušalcev.

Glasbena mladina Slovenije (v nadaljevanju GMS) ravno v šolskem letu 2019/2020 obeležuje 50 letnico delovanja, poslanstvo društva pa ostaja vsa leta isto. Mladim približuje svet različnih glasbenih zvrsti na simfoničnih matinejah, komentiranih koncertih, glasbenih delavnicah in v reviji *Glasna*. Obenem opravlja pomembno vlogo pri razvoju mladih glasbenikov, ki stopajo na profesionalno pot, saj jim omogoča prve nastope na koncertnih odrih, organizira njihove predstavitve v tujini in sodelovanje v mednarodnih orkestrih, zborih in na glasbenih taborih. Že od ustanovitve je GMS vpeta v mednarodno glasbeno mrežo *Jeunesses Musicales International*. Sodeluje na mednarodnih glasbenih taborih in jih tudi sama prireja. Mlade glasbenike pošilja koncertirat tudi k drugim Glasbenim mladinam po Evropi in v zameno na slovenske odre vabi tuje mlade koncertante. Iz leta v leto sodeluje pri sestavljanju Svetovnega orkestra Glasbene mladine in Svetovnega zbora mladih. Poleg tega aktivno sodeluje na Kulturnem bazarju, soorganizira glasbeno tekmovanje Slovenska glasbena olimpijada, prireja Glasbeni tabor in izdaja revijo *Glasna* (Golobič, 2016). V šolskem letu 2019/2020 ponudba za mlade poslušalce vključuje 16 simfoničnih matinej z Orkestrom Slovenske filharmonije in dva programa, ki jih izvaja v sodelovanju s Konservatorijem za glasbo in balet Ljubljana. V sklopu ponudbe, ki jih glasbeniki izvajajo na šolah po Sloveniji je 63 glasbeno-izobraževalnih programov. Talentirani mladi glasbeniki pa imajo možnost nastopiti na 18 koncertih v sklopu cikla GM Oder (Glasbena mladina Slovenije, 2019).

Glasbena mladina ljubljanska

Glasbena mladina ljubljanska za šolsko populacijo prireja koncerte, ki jih izvajajo slovenski poklicni orkestri: Orkester Slovenske filharmonije, Simfonični orkester RTV Slovenija, Big Band RTV Slovenija, SNG Opera in balet Ljubljana in Policijski orkester. Društvo sodeluje s šolami iz cele Slovenije, ki prihajajo v prestolnico na njihove koncerte, ter posreduje glasbeno-izobraževalne programe na šole po vsej Sloveniji. Poleg tega organizira cikle koncertov na katerih nastopajo talentirani mladi glasbeniki: *Jesenske serenade*, *Mladi mladim*, *Ob klavirju*, *Zvoki mladih*, *Pristluhnilimo v Operi*, *Dobimo se na Magistratu* in *Glasbeni samovar*. Pod okriljem Glasbene mladine ljubljanske deluje Mešani mladinski pevski zbor Veter, v katerega so vključeni ljubljanski srednješolci. MeMPZ Veter ima pomembno vlogo pri kulturno-umetnostni vzgoji srednješolcev, saj jim ponuja možnost aktivnega glasbenega udejstvovanja (Golobič, 2016). Programska ponudba za šolajočo populacijo v šolskem letu 2019/2010 vključuje 18 koncertov z orkestri in 2 programa, ki jih glasbeniki izvajajo na šolah po Sloveniji. V sedmih koncertnih ciklih pa je na programu 29 koncertov v izvedbi talentiranih mladih glasbenikov (Glasbena mladina ljubljanska, 2019).

Slika 1: Partnerske povezave med osrednjimi slovenskimi glasbenimi institucijami in društvi

Nacionalni partnerski projekti

V nadaljevanju so predstavljeni pomembni partnerski projekti, ki potekajo na nacionalni ravni in so zelo obsežni tako po številu partnerjev kot tudi po obsegu dejavnosti. Partnerski projekti, ki vključujejo glasbeno umetnost so Kulturni bazar (od leta 2009), Glasbena olimpijada, Kulturna šola in projekt Razvijanje sporazumevalnih zmožnosti s kulturno-umetnostno vzgojo (SKUM).

Kulturni bazar je nacionalni medresorski partnerski projekt, pri katerem sodelujejo Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, Slovenska nacionalna komisija za Unesco ter kulturne ustanove iz celotne Slovenije. Izvršni producent Kulturnega bazarja je od samega začetka leta 2009 Cankarjev dom, v katerem se na enodnevni prireditvi s svojo ponudbo predstavijo kulturne ustanove ter številni samostojni kulturni ustvarjalci. V predavalnicah in dvoranah se zvrstijo številna predavanja, delavnice in strokovne razprave z različnih področij, vodeni ogledi predstav, razstav ter nastopi ustvarjalcev in umetniških skupin. V okviru Kulturnega bazarja je objavljen tudi pregleden *Katalog kulturno-vzgojne ponudbe* kulturnih ustanov iz vse Slovenije. V šolskem letu 2019/2020 se v katalogu predstavlja 354 kulturnih ustanov in umetnikov s svojo bogato programsko ponudbo, ki vključuje 1898 različnih kulturno-vzgojnih programov. Kulturni bazar je zasnovan kot oblika strokovnega usposabljanja za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju, kulturi in za strokovne delavce širše strokovne javnosti. V okviru Kulturnega bazarja je vzpostavljena tudi Nacionalna mreža koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje, ki povezuje koordinatorje iz vzgojno-izobraževalnih zavodov, kulturnih ustanov in lokalnih skupnosti. V šolskem letu 2018/2019 je bilo v mrežo vključenih 535 koordinatorjev iz celotne Slovenije (Kulturni bazar, 2019).

Kulturna šola je projekt, ki združuje izobraževalno in kulturno sfero v okviru obšolskih kulturnih dejavnosti, namenjenih kulturnemu udejstvovanju osnovnošolcev ter njihovih mentorjev in družin. Cilj projekta je dvigniti kakovost in obseg aktivnega in pasivnega udejstvovanja učencev ter njihovih mentorjev in družin v obšolskih kulturnih dejavnostih, ki niso del obveznega šolskega kurikula. Namen projekta je:

- krepiti ustrezno kulturno vzgojo na osnovnih šolah ter ustvarjalnost mladih na različnih umetnostnih področjih,
- podpirati kakovostne dosežke mladih na kulturnem področju,
- spodbuditi izobraževanje mentorjev in organizatorjev v osnovnih šolah, ki se udeležujejo na ljubiteljskem kulturnem področju,
- motivirati šole, da postanejo žarišča kulturnih programov v lokalnem okolju, z namenom promocije ustvarjalnosti, vseživljenjskega učenja in povezovanja.

Projekt Kulturna šola je strukturiran piramidalno, in sicer se odvija na lokalni, regijski in državni ravni, prek mreže območnih izpostav Javnega sklada za kulturno dediščino po vsej Sloveniji. Za naziv kulturna šola lahko kandidirajo osnovne šole, ki imajo izkazano dejavnost na vsaj petih področjih umetnosti, med katera spadajo glasba, gledališče, lutke, folklorna dejavnost, film in video, ples, likovna in fotografska dejavnost, literatura in

varovanje kulturne dediščine. Poleg tega morajo šole v kulturno udejstvovanje vključiti večje število učencev in učiteljev ter omogočiti mentorjem izpopolnjevanje na področju kulturnega in umetniškega udejstvovanja. Šolske skupine morajo sodelovati na revijah, srečanjih, festivalih in tekmovanjih, šole pa morajo redno prirejati kulturne dogodke za učence ter kulturne programe za širšo lokalno skupnost (Kulturna šola, 2019).

Slovenska glasbena olimpijada je državno glasbeno tekmovanje, ki ga organizira Zveza Glasbene mladine Slovenije v sodelovanju z Akademijo za glasbo v Ljubljani in Konservatorijem za glasbo in balet Ljubljana. Namenjena je učencem 7., 8. in 9. razreda osnovne šole, tekmovanje pa je sestavljeno iz treh delov, in sicer prvi del vključuje slušni, pisni in izvajalski test. V drugem delu udeleženci izvedejo in interpretirajo vokalne skladbe, izbrane iz glasbene literature, v tretjem delu pa tekmovalci izvedejo avtorske skladbe, ki so jih ustvarili pred tekmovanjem. Prva Glasbena olimpijada za osnovnošolce in srednješolce je bila organizirana marca leta 2012, na dosedanjih osmih državnih tekmovanjih pa je sodelovalo 306 učencev in dijakov. Najboljši udeleženci so kot predstavniki Slovenije tekmovali tudi na bienalnih mednarodnih olimpijadah. Pogoj za prijavo na 9. Slovensko glasbeno olimpijado je predhodna udeležba na Šolski glasbeni olimpijadi, ki jo na posamezni osnovni šoli organizira tam delujoči učitelj glasbene umetnosti. Tekmovanje predstavlja izziv tako učencem kot tudi njihovim mentorjem. Udeleženci imajo priložnost, da razvijajo in izrazijo glasbeno znanje, ustvarjalni potencial in lastne skladbe ter doživljajo pomembne glasbene izkušnje. Mentorji pa v času priprav na tekmovanje nadarjene učence strokovno vodijo, jim nudijo čustveno oporo ter na tekmovalce prenašajo pozitiven odnos do glasbe in odprtost za ustvarjalno izražanje (Slovenska glasbena olimpijada, 2019).

Razvijanje sporazumevalnih zmožnosti s kulturno-umetnostno vzgojo (SKUM) je petletni projekt v katerega je vključenih 53 kulturnih ustanov, 59 umetnikov in 32 partnerjev (od tega so 4 javni visokošolski zavodi, 1 javni raziskovalni zavod, 1 javni zavod ter 26 vzgojno-izobraževalnih zavodov). Temeljna cilja projekta sta:

» - ugotoviti, koliko in na kakšen način vrtci in šole omogočajo otrokom/mladostnikom stik z vrhunskimi umetniškimi izkušnjami;

- razvijati didaktične pristope in nove oblike povezovanja vzgojno-izobraževalnega dela z umetniškimi dejavnostmi ter pri tem vključiti tudi manj uveljavljena področja umetnosti.⁴

V projekt so vključena naslednja področja umetnosti: likovna umetnost, plesna umetnost, književna vzgoja, uprizoritvena umetnost, glasbena umetnost ter vizualna umetnost in multumedijska. Področje glasbene umetnosti temelji na ugotovitvi, da na razvoj glasbene sporazumevalne zmožnosti otrok in mladine zelo spodbudno vplivajo avtentična učna okolja kot so koncertne dvorane, glasbeni ateljeji, snemalni studii in drugi prostori, kjer delujejo glasbeniki. Glasbeno učenje tako poteka skozi avtentične dejavnosti ter povezuje otroke, mlade, vzgojitelje in učitelje z glasbeniki. Avtentična okolja ter komunikacija v glasbenem jeziku pa pri otrocih in mladih spodbujajo ustvarjalnost, interpretacijske zmožnosti, kritično mišljenje in estetsko doživljanje (SKUM, 2019).

4 SKUM. <https://www.skum.si/o-projektu/namen-in-cilji-projekta/> (4. 12. 2019).

Zgledi iz tujine

Pregled spletnih strani nekaterih odličnih tujih glasbenih ustanov, nam ponuja vpogled v pestro paleto glasbeno-izobraževalnih programov. Kot primer izpostavljamo Newyorško filharmonijo, saj ima izjemno razvito izobraževalno dejavnost, ki je pregledno predstavljena na spletni strani. Newyorška filharmonija je prve koncerte za mlade poslušalce priredila že leta 1883, največjo popularnost pa so koncerti za mlade poslušalce dosegli v šestdesetih letih 20. stoletja, ko je Leonard Bernstein z njimi gostoval v seriji televizijskih oddaj. Newyorška filharmonija pripravlja širok spekter inovativnih izobraževalnih programov, ki so na spletni strani kategorizirani glede na ciljne skupine poslušalcev. Osnovno poslanstvo glasbeno-izobraževalnih programov je približati simfonično glasbo ljudem vseh starostnih skupin ter jim predstaviti njeno lepoto in moč. Glavni namen koncertov za mlade poslušalce je bil in ostaja vzbujanje zanimanja za glasbo pri mladih poslušalcih, postavljanje temeljev za vseživljenjsko uživanje ob glasbi ter vzbujanje želje in potrebe po obiskovanju koncertov (Golobič, 2016). Znotraj Newyorške filharmonije deluje izobraževalni oddelek, v katerem deluje pet oseb, poleg tega pa pri izvedbi projektov sodeluje še 26 umetnikov – pedagogov, ki so sicer člani orkestra Newyorške filharmonije. Spletna stran Newyorške filharmonije otrokom in mladim namenja interaktivni spletni program *Kidszone! Online Learning*, ki vključuje številne aplikacije, igre in kvize, preko katerih otroci in mladi na atraktiven in sodoben način sprejemajo glasbene učne vsebine (Newyorška filharmonija, 2019).

Zaključek

Na podlagi zbranih informacij ugotavljamo, da je v nacionalnih raziskavah s področja kulturno-umetnostne vzgoje izražen pomen le-te za izboljšanje kakovosti izobraževanja, dviganje ravni kulturne zavesti, spodbujanje ustvarjalnosti pri otrocih in mladih, razvijanje posameznikovih potencialov ter razvoj družbe kot celote. Kulturna vzgoja ima pomembno vlogo pri spodbujanju pozitivnega odnosa do glasbene umetnosti in ljudske glasbe ter prispeva k vzgoji estetske senzibilnosti in kritičnega vrednotenja med otroki in mladimi.

Otroci in mladi imajo v Sloveniji številne možnosti glasbenega udejstvovanja v okviru kulturno-umetnostne vzgoje, ki se odvijajo tako v osnovnih in nekaterih srednjih šolah kot tudi v kulturnih ustanovah. V slovenskem izobraževalnem sistemu je glasbena umetnost umeščena kot obvezni predmet v celotni vertikalni osnovnošolskega izobraževanja, kjer dopolnjuje kulturno in socialno življenje, sooblikuje zdravo zvočno okolje, pri otrocih in mladih pa spodbuja samodisciplino, kritičnost, ustvarjalnost, estetsko občutljivost, umetniško izražanje ter sodelovanje v ožjem in širšem družbenem okolju. Poleg tega imajo otroci in mladi možnost aktivnega vključevanja v glasbene dejavnosti v okviru izbirnih predmetov, pevskega zbora in glasbenega šolstva. Na podlagi zgodovinskega pregleda izvajanja mladinskih koncertov in predstav osrednjih slovenskih glasbenih institucij smo ugotovili, da so vse ustanove redno prirejale koncerte in predstave za mlado občinstvo z namenom vzgajanja bodočih obiskovalcev koncertnih in opernih prireditev in dvigovanja zanimanja za klasično glasbo v najširšem krogu poslušalcev. Na nacionalni

ravni potekajo tudi številni partnerski kulturno-vzgojni projekti, ki vključujejo veliko število kulturnih in vzgojno-izobraževalnih zavodov ter umetnikov, učiteljev in učencev.

V sodobnem času je zvočno okolje nasičeno z zvočnimi dražljaji, glasba pa je dostopna preko različnih elektronskih medijev, sodobnih komunikacijskih sredstev in digitalne tehnologije. Zato je izredno pomembno, da so otroci in mladi opremljeni z znanjem, ki jim omogoča selektivno izbiro glasbenih vsebin. Newyorška filharmonija je odličen primer filharmoničnega orkestra, ki s sodobnimi pedagoškimi pristopi spodbuja otroke in mlade, k aktivnemu glasbenemu udejstvovanju. Na spletni strani Newyorške filharmonije so namreč dostopne številne sodobne glasbene aplikacije, ki lahko služijo kot odličen učni pripomočki pri pouku glasbene umetnosti, saj otrokom in mladim na atraktiven način podajajo glasbene učne vsebine. Živimo v času digitalne preobrazbe in pred nami je izziv digitalizacije kulture. Pomembno je, da prepoznamo priložnosti, ki jih prinaša digitalna doba in jih uporabimo za približevanje glasbene umetnosti mladim.

Literatura

Borota, B. (2008). Umetnost in glasba v spreminjajoči se družbi. *Glasba v šoli in vrtcu*, let. XIII, št. 2–3, str. 3–9.

Bucik, N., Požar Matijašič, N., Pirc, V. (2011). *Kulturno-umetnostna vzgoja: priročnik s primeri dobre prakse iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol* – dopolnjena spletna različica, Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo, 2011. <https://www.zrss.si/kulturnoumetnostnavzgoja/publikacija.pdf> (4. 12. 2019).

Budkovič, C. (1995). *Razvoj glasbenega šolstva na Slovenskem II*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Cankarjev dom. <https://www.cd-cc.si/> (4. 12. 2019).

Dnevi dejavnosti. Ljubljana: Nacionalni kurikularni svet, Strokovni svet Republike Slovenije, 1998.

Glasbena mladina ljubljanska. <http://www.gml-drustvo.si/> (4. 12. 2019).

Glasbena mladina Slovenije. <http://www.glasbenamladina.si/> (4. 12. 2019).

Golobič, Š. (2016). *Vpliv umetniških programov osrednjih slovenskih glasbenih institucij na kulturni razvoj in orientacijo šolske populacije* (Doktorska disertacija). Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo, Ljubljana.

Grdina, I. (2002). Slovenska opera v Ljubljani. V Ažman, T., Zavrl, M. (ur.). *110 let ljubljanske Opere*. Ljubljana: SNG Opera in balet.

Hrženjak, M., Vendramin, V. (2003). *Kulturna vzgoja skozi otroško literaturo*. Ljubljana: Mirovni inštitut.

Hrženjak, M. (2004). *Kulturna vzgoja: evalvacijska študija*. Ljubljana: Mirovni inštitut.

Hrženjak, M., Vendramin, V., Jurančič, Ž. (2005). *Kulturna vzgoja: dostopnost kulture ter povezovanje med kulturo in izobraževanjem – iskanje konceptualnih in sistemskih rešitev*. Ljubljana: Mirovni inštitut.

- Koter D. (2012). *Slovenska glasba 1918-1991*. Ljubljana: Študentska založba.
- Kulturni bazar. <http://www.kulturnibazar.si/> (4. 12. 2019).
- Kulturna šola. <https://www.jskd.si/kulsola/> (4. 12. 2019).
- Kulturna vzgoja – povezovanje med kulturo in izobraževanjem ter dostopnost kulture za otroke in mladino*. (2006). Ljubljana: Ministrstvo za kulturo.
- Kuret, P. (2008). *100 let Slovenske filharmonije*. Ljubljana: Slovenska filharmonija.
- Lešnik, I. (2009). *Vokalna tehnika učiteljev in kakovost petja učencev v prvem triletju osnovne šole* (Doktorska disertacija). Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Ljubljana.
- Lunič, S. (2012). *Repertoarne smernice Opere in baleta SNG Maribor med letoma 1919 in 2011* (Diplomska naloga). Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor.
- Nacionalni program za kulturo 2004–2007* (2004). Ljubljana: Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.
- Nacionalni program za kulturo 2008–2011* (2008). Ljubljana: Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.
- Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju*. (2009) https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/nacionalne_smmernice_za_kult_umet_vzgojo_slo-1.pdf (4. 12. 2019).
- Newyorška filharmonija. <https://nyphil.org/> (4. 12. 2019).
- Pečjak, S., Borota, B., Bucik, N., Delak, M., Karim, S., Korošec, H., Peštaj, M. in Železnik, A. (2009). *Učinki načrtne kulturne vzgoje na kulturno dejavnost učencev v osnovnih šolah: Predlog modela kulturno-umetnostne vzgoje*, Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Razširjeni program osnovnošolskega izobraževanja. Pevski zbor* (2003). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.
- Sicherl - Kafol, B., Denac, O., Denac, J., Zalar, K. (2015). Načrtovanje ciljev glasbene vzgoje na učnih področjih. V Hozjan, D. (ur.). *Aktivnosti učencev v učnem procesu*. Koper: Pedagoška fakulteta, str. 479–498.
- Simfonični orkester RTV Slovenija. <http://www.rtv slo.si/simfoniki/orkester.php> (4. 12. 2019).
- SKUM. <https://www.skum.si/> (4. 12. 2019).
- Slovenska filharmonija. <http://www.filharmonija.si/> (4. 12. 2019).
- Slovenska glasbena olimpijada. <http://www.glasbenamladina.si/?p=4777> (4. 12. 2019).
- SNG Maribor. <http://www.sng-mb.si/> (4. 12. 2019).
- SNG Opera in balet Ljubljana. <http://www.opera.si/> (4. 12. 2019).
- Šarec, V. (2005). *Vzgojno-izobraževalna vloga Radia Ljubljana od ustanovitve leta 1928 do leta 1941* (Magistrsko delo). Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo, Ljubljana.

Šramel Vučina, U. (2010). *Orkestrska poustvarjalnost v Ljubljani med obema vojnama*. (Doktorska disertacija). Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za muzikologijo, Ljubljana.

Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.

Učni načrt. Izbirni predmet. Program osnovna šola. Ansambelska igra, Glasbena dela, Glasbeni projekt (2004). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

Učni načrt. Izbirni predmet. Program osnovna šola. Klaviatura in računalnik (2005). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.

Učni načrt. Neobvezni izbirni predmet. Program osnovna šola. Umetnost (2013). Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo.

WU, Li-Ying. 2004. *A Descriptive Analysis of the Education Department and Educational Programs at the Los Angeles Philharmonic*. (Doktorska disertacija). Florida: State University.

Zakon o glasbenih šolah. Uradni list Republike Slovenije, št. 81/2000, 2006, Zakon o glasbenih šolah (ZGla-UPB1), str. 8673.

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200681&stevilka=3536> (4. 12. 2019).

Summary

Arts education plays an important role in improving the quality of education, raising the level of cultural awareness, promoting creativity in children and young people as well as in the development of each individual's potentials and the development of society as a whole. Several national and international documents and studies highlight the importance of arts and cultural education and underline the need for continued systematic development of the field. Arts education has also an important role in encouraging positive relationship to classical and traditional music and helps develop aesthetic sensibility and critical evaluation skills among children and adolescents. In addition, there are many possibilities for children to participate in musical activities. Within the arts and cultural education that takes place both in elementary schools and music schools as well as in cultural institutions. Following the examples of contemporary teaching methods, teaching environment is moving outside the classroom in authentic places for experiencing music, such as concert halls, operas, theatres and other concert venues, which stimulates important processes of socializing children to different types of music and different sound environments.

Artistic programs of the central Slovenian musical institutions include a number of programs aimed at school aged population which make it possible for children and young people to come into contact with musical arts and take care of the education of future generations of listeners. The societies Jeunesses Musicales Slovenia and Jeunesses Musicales Ljubljana in question even today systematically foster concert offers for young listeners, moreover, they give ground to talented young musicians (often a large part of the concert) who thus receive important concert experience. The survey covers five Slovenian musical institutions, namely the Slovenian Philharmonic Orchestra, the Symphony Orchestra of RTV Slovenia, the Slovenian National Theatre Opera and Ballet Ljubljana, Slovenian National Theatre Maribor and Cankarjev dom. Artistic programs of the central Slovenian music institutions influence the cultural development of school population and guide children and young people towards artistic, quality music. The activity of New York Philharmonic orchestra in addition to the concerts for young audiences and young musicians includes also interactive educational web programs *Kidszone! Online Learning* allowing the orchestra to connect with the widest circle of listeners on the attractive way.